

တၢ်ကစီၣ်လၢပျီၤ
လၢစးပထၢၣ် ၂၄သီ, ၂၀၀၇န့ၣ် - ခုၣ်အံၣ်အံၣ်က့ၣ် (၂၀၀၇န့ၣ်)- F၇

ကီၢ်စံၣ်အတၢ်ကရၢကရိ, ပှၤဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်ဒီးပဒိၣ်အတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ဆိၣ်ဘၣ်ဆိၣ်ဘၣ်လၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢအပူၤ

ဆၢကတီၢ်ဖဲ နအဖ ပၤဘၣ်ဝဲဒၣ်ကညီဟီၣ်ကဝီၤသ့တဖၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်အခါန့ၣ်, ပယီၤပဒိၣ်မၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကမျၢၢ်အတၢ်ကရၢကရိဖဲပယီၤသးအတၢ်စိတၢ်ကမိၤသလၢလီၤအသးအါထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီၣ်ခိၣ်အသးန့ၣ်, သးပဒိၣ်မၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘၣ်လၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢဒီးမၤအါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ်သးအတၢ်ပုၤတၢ်လၢကပၤဘၣ်ကမျၢၢ်နီၢ်ဂံၢ်သ့တဖၣ်ကအါထီၣ်ဒီးမၤလီၤမၤကွၢ်ကညီဒီကလုၤစၢၤဖီၣ်ကရၢအတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘၣ်လၢအပူၤတၢ်လၢတၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤပှၤကညီလၢအဆိၣ် လၢဒုသထူၣ် ကီၢ်ရှၢသ့တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်မဲၣ်အကလုၢ်ကလုၢ်လၢပယီၤသးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဝဲတၢ်ယီၤလၢအဝဲသ့အဂီၢ်အမ့ၢ်တၢ်ယုအုၣ်ပှၤမၤတၢ်ဖိ, ကျိၣ်စ့, ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအကလုၢ်ကလုၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးပယီၤသးကရူၢ်သ့တဖၣ်အံၣ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်တၢ်ကိလၢအဝဲသ့အဂီၢ်ဒိၣ်မးလၢကဘၣ်လဲၤဝဲဒၣ်အုအဝဲသ့နီၢ်ကစၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုတၢ်ဖဲတၢ်မၤအလီၢ်ဒီးလီၤဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖဲသ့တဖၣ်ဘၣ်မၤဘၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ခံၣ်ယၢ်ပၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ရဲဒိၣ်လၢအဝဲသ့တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုအပူၤဒီးပယီၤသး, ခိၣ်ဖျၢၣ်ဘိးခိၣ်အဲယုၣ်အတၢ်ယုဒီးတၢ်မၤအုၣ်သ့တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

လၢကညီကီၢ်စံၣ်ကလံၤစးတကပၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်လီၤသ့တဖၣ်လၢအဆိၣ်ပုၤဝဲဒၣ်ဒီးကစၢ်ကလံၤ, သန့ကလၢကညီကီၢ်စံၣ်မုၢ်န့ၣ်တကပၤန့ၣ်တၢ်လီၤအမ့ၢ်ဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢတၢ်ပၤအါဝဲအယီၤကမျၢၢ်အါဒ်အါဂၤဖဲတၢ်လီၤဖဲန့ၣ်န့ၣ်, အါဒ်တၢ်တက့ၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုလၢတၢ်မၤအိၣ်စံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်လီၤလၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢကလံၤစးဒီးကလံၤထံးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်ဖဲသ့တဖၣ်အယီၤဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖဲသ့တဖၣ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်ဝဲဒၣ်ယုးန့ၣ်လီၤ. ခိၣ်လၢတၢ်လီၤလီၤပျီၤအါအယီၤဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိသ့တဖၣ်ဒီးပှၤလၢအထီၣ်တၢ်ကရူၢ်သ့တဖၣ်ကျဲတဆိၣ်လၢအဝဲသ့အဂီၢ်လၢကန့ၣ်လီၤဒုးဝဲဒၣ်နအဖအသးဒီးလီၤဟီၣ်ကဝီၤဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ်လၢအမၤသကိးတၢ်ဒီး နအဖ သးလၢအဟံးယၢ်ဖီၣ်ဂၢ်ကျၢၤလီၤဟီၣ်ကဝီၤအနီၢ်ဂံၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ပှၤလၢအဆိၣ်လၢလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်လၢအဆိၣ်ရူသ့လၢပှၤလၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢအပူၤသ့တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအနီၢ်ဂံၢ်တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. နအဖအတၢ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ် အဆိၣ်န့ၣ်အါထီၣ်လၢကပၤဘၣ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤကမျၢၢ်နီၢ်ဂံၢ်ဒီးမၤလီၤမၤကွၢ် ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်ယုၣ် လၢတၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤသ့တဖၣ်အံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ်ယုဝဲဒၣ်တၢ်ဆူလီၤဟီၣ်ကဝီၤကမျၢၢ်သ့တဖၣ်အဆိၣ်ဒ်သိးဒီးကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့သးအတၢ်ပၤတၢ်ဆၢအပူၤ, ဂုၤကျဲးစးမၤလီၤမၤကွၢ် ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်ယုၣ် ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဘၣ်ဘျးလၢလီၤဟီၣ်ကဝီၤအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးသန့သးလၢ ဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ် အဆိၣ်အါထီၣ်သန့ကွၢ်. နအဖအသးမ့ၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်မတီၤကွၢ် (Tatmadawgyi) လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်, ဟူးဂဲၤတၢ်ဒ်လၢအပူၤကွၢ်အသိးလၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢဒီးဆဲးမၤအါထီၣ်ဒီးမၤဂၢ်မၤကျၢၤကွၢ်အဝဲသ့တၢ်ပၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မတီၤကွၢ်မၤစ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ယုတၢ်ဆူ လီၤဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်သဝီဖဲအဆိၣ်လၢကပၤဘၣ်လီၤတၢ်လၢအဝဲသ့လီၣ်ဘၣ်ဝဲတမံၤဂုၤတမံၤဂုၤအမ့ၢ်, ကျိၣ်စ့, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဂုၤဂၤအကလုၢ်ကလုၢ်လၢဘၣ်တၢ်လီၣ်ဘၣ်အီၤ လၢကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့တဖၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. နအဖ မၤတၢ်လံၤတၢ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိဒီးဟံးပျီၤဝဲဒၣ်အမ့ၢ်ကမျၢၢ်အကွၢ်အဂီၢ်အသိးသန့ကွၢ်တၢ်ကရၢကရိသ့တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနအဖအသးအတၢ်ပၤအဖီၣ်လၢန့ၣ်လီၤ. နအဖမၤထီၣ်ဒီးမၤအါထီၣ်ဝဲဒၣ်ကီၢ်စံၣ်တၢ်ကရၢကရိသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိလၢအဆိၣ်ပျီၤအသးလၢပထံၣ်ဘၣ်အီၤညီသ့တဖၣ်လၢသးပဒိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢသဝီပူၤအပတီၢ်လၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢအပူၤန့ၣ်ပုၤယုဝဲဒၣ်, ကမျၢၢ်သး (ပြည်သူ့စစ်), ကီၢ်ပယီၤပၤကီၢ်သး(MPF)ဒီးန့ၣ်သဝီတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်ကိၣ်ကး(VPDCs)န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိလၢဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤဒီးပယီၤသးသ့တဖၣ်လၢအပူၤတၢ်ဝဲဒၣ်လၢဒုသထူၣ်အပူၤန့ၣ်ပုၤယုဝဲဒၣ် USDA, MMCWA ဒီး MWAFAန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးသန့သးလၢကီၢ်စံၣ်တၢ်ကရၢကရိလၢအဘျးဖဲအသးခိၣ်သ့ခိၣ်ဘိး ပယီၤသးန့ၣ်အါထီၣ်ဒ်သိးပယီၤသးကပၤဘၣ်ဝဲဒၣ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤအါထီၣ်ဒီးဟံးန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖီၣ်လၢလီၤဟီၣ်ကဝီၤန့ၣ်သဝီဖဲအဆိၣ်အါထီၣ်န့ၣ်လီၤ. နတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖီၣ်ခိၣ်အသးန့ၣ်, နအဖ ဒီး ဒံၣ်ခုၣ်ဘၣ်အံၣ်မၤအါထီၣ်အဝဲသ့တၢ်ထီၣ်ဒုးထီၣ်သဝီဖဲသ့တဖၣ်လၢဒုသထူၣ်ကီၢ်ရှၢ ဒ်သိးဒီးကလီၤကရၢကရိဝဲ

ကိတ်စဉ်တင်ကရကရိသုဉ်တဖဉ်

လၢအဘဉ်သးဒီးပယီၤပၤကီၢ်သုးန့ၣ်,နအဖသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤဆူၣ်တ့ၢ်လံသဝိဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ယုထၢထီၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤတကရူၢ် အနီၢ်ဂံၢ်လၢအဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသဝိအဒိၣ်အစံးအဖိခိၣ်လၢကဟံၣ်ဖွီၣ်ထီၣ်သးဒီးန့ၣ်လီၤမၤတၢ်လၢပယီၤပၤကီၢ်သုးအပူၤဒီးပယီၤသုးအပူၤဒီးယုဝဲဒၣ်ကျိၣ်စုဆူသဝိဖိသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်လၢကမၤစၢၤဟီၣ်ကဝီၤသုးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိလၢအလီၤဆိလိာ်အသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလၢအပူၤဂဲၤဝဲဒၣ်ဖဲန့ၣ်ထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်ဒီးဟံၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ဝံတၢ်ယံးလၢလီၤဟီၣ်ကဝီၤကမျၢၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်ဘဉ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အံၤဒ်လၢအသးန့ၣ်လီၤ.

ရယက (ကောဠိ)

ပုဇွန်စုကဝဲကရူသ့ၣ်တဖၣ်

သုးမုၢ်ဒိၣ် (နအဖ သုးမုၢ်)

(ခိန်ဖျာန်ဘီသုး) ဒံင်ခုန်ဘံင်အုန်

२

တၢ်ဆၢအဂီၢ်, ခိဖျိလၢခိၣ်ဖၢၣ်ဘိသုးသ့ၣ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤမၤဆူၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢလီၤဟီၣ်ကဝီၤကမျၢၢ်အဆိၣ်အယီၤ, အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဟဲစိၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးသ့ၣ်မုၢ်ယီၣ်ဝဲ, မၤဆူၣ်သဝီဖိလၢကန့ၣ်လီၤကဲခိၣ်ဖၢၣ်ဘိသုး, မၤဆူၣ်ကမျၢၢ်လၢကလဲၤမၤတၢ်လၢအကျိးလၢဘၣ်တၢ်ပၤဘၣ်အိၣ်ဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဘိသ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤဆိးလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်တဲဝဲဒၣ်ကညိၣ်ဂီၢ်ခွဲးယၢ်ကရူၢ်လၢအါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်မၤပဲၤဝဲဒၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်ပျံၤခိၣ်ဖၢၣ်ဘိမုၢ်လၢခိၣ်ဖၢၣ်ဘိကမၤအါမၤသီအဝဲသ့ၣ်ဒီးစံၣ်ညီၣ်အဝဲသ့ၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ.
(ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အုၣ်) ကညီၣ်ကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျးသုးမုၢ်ဒိၣ် ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အုၣ်လၢအတိၣ်ခိၣ်ရဲၤဝဲဒၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်အံၤမုၢ်ဝဲသုးက့ (၁)သုးဒီးဟံပနီၣ်ဝဲတၢ်လီၤအံၤဒ်အမုၢ်သုးက့ (၁)ဒီးဟူးဂဲၤဟးခိးဝဲတၢ်ဖိတၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤဖဲလီၤဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဖိခိၣ်အခါ, အဝဲသ့ၣ်ယုစ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ် ဟုသး ခံဘီ ဒီးစ့ ၅၀၀ ကွးလၢဟံၣ်တဖျၢၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်လၢတနံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၣ်နီၤကအုကစွၢ်ဘၣ်ယးတၢ်ယုသ့ၣ်တဖၣ်အံၤခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဆူန့ၣ်အဖိခိၣ်ဖၢၣ်ဘိသုးအတၢ်ယု, ကီၢ်စံၣ်တၢ်ကရၢကရိအတၢ်ယုဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်မၤပဲၤစ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်အိၣ်မူတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်ပၤဆါအံၤအနံၣ်အါအါအါယိၣ်သဝီဖိတဖၣ်လီၤဘျးလီၤတၢ်ဒီးကအံၣ်ကအိးထီၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့က့ လၢတၢ်အိၣ်သးတနီၣ်နီၤအဖိခိၣ်န့ၣ်သဝီဖိတဖၣ်လၢအဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ဟုသးဒီးစ့တဖၣ်မုၢ်တန့ၢ်ဘၣ်သၢပျၢၤအဝဲသ့ၣ်ရဲၤပုၤဝဲဒၣ်ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အုၣ်အသုးဖိတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဒီးတမ့ၢ်လၢတၢ်မၤဆူၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး

“ကိးဆၢကတီၢ်ဒီးဖဲန့ၣ်အသုးဟဲန့ၣ်လီၤဆူသဝီပူၤန့ၣ်, သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်မၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဒ်သီးပုၤဝဲတၢ်. အါန့ၣ်အန့ၢ်ပယီၤသုးခိၣ်ဃုဝဲဒၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကဘၣ်ဟဲန့ၣ်ဒ်ကဟံလၢဒီးသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဝဲဖျၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ပီသုးဒ်ကဝီၤန့ၣ်လီၤ.”
 -နီၢ်မ----- (မုၢ်, ၅၃နံၣ်), က-----သဝီ (လိယူ, ၂၀၀၆နံၣ်)

ခိဖျိလၢ နအဖဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဘိသုးတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤစၢၤစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်သုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအယီၤ, အဝဲသ့ၣ်သုးလၢအဟူး ဂဲၤဖဲသထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်သးဒီးယုဝဲပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကမျၢၢ်အနီၢ်ဂံၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဂုၤလၢအဖိခိၣ်အသီးန့ၣ်ပယီၤသုးခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံး န့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်ဒီးယုဆူၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဝဲသ့ၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢကမၤစၢၤဝဲဒၣ်ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျိၤအကွၢ် မ့တမ့ၢ် ကဲထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိၣ်လၢခိၣ်န့ၣ်နီၣ်ကစၢ်ဒ်ဝဲအဂီၢ်, အဒိ, တၢ်မၤဝဲဒၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကလဲၤမၤစၢၤတၢ်လၢပယီၤသုးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၤ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိထီၣ်သုးဒ်ကဝီၤ ဒီးကါကျိဒီးမၤတၢ်ဒ်ပုၤဝဲတၢ်ဖိ, ပုၤဆၢတၢ်ကစိၣ်, (ဆဲးသါ) မ့တမ့ၢ် ဖဲသုးခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ယုဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘိထီၣ်တၢ်ပိးတၢ်လိဒ်အမုၢ် ဝဲဖျၢၣ်ဒီးကဟံလၢလၢအလိၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤလၢကဘၣ်လဲၤဆၢဝဲဒၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

“တဘျီတခီၣ်ပဘၣ်လဲၤမၤပျီဝဲဒၣ်ကါကျိန့ၣ်လီၤ. ထီဘီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ကလုာ်လၢပကဘၣ်လဲၤဆၢန့ၣ်အီၤ(ဆဲးသါ)ခံကိးန့ၣ်ဒီးဆူအဝဲသ့ၣ်သုးကလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဆဲးသါအတၢ်မၤသ့ၣ်တဖၣ်ကထီၣ်ကလၢကဘၣ်ဘျီထီၣ်ဝဲဒၣ်သုးကလၢအတီၢ်ဒီးကဘၣ်ကျိဝဲန့ၣ်လီၤ. က-----သဝီဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးလိၣ်အါပလၢအမုၢ်တၢ်မၤဆူၣ်တၢ်မၤခဲအံၤခဲအံၤခိဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ် ဘျးဒီးသုးဒ်ကဝီၤအယီၤန့ၣ်လီၤ. နအဖခီၣ်ဃုသုးရၣ် (၄၄)န့ၣ်ခဲအံၤန့ၣ်အိၣ်ဆီလီၤအသးဖဲကွဲၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ညီၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤမၤပျီကါကျိလၢတၢ်ဘျီထီၣ်အီၤဝဲစးထီၣ်လၢ က-----သဝီတုၤဆူလ-----သဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢမၤ ၂၀၀၇န့ၣ်, ခီၣ်သုးရၣ် (၂) ဒီးဒုးယၢ်ကျိသုးခိၣ်မုၢ်စိဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢပကဘၣ်ဆၢန့ၣ်အီၤလၢကလဲၤဆၢအီၤဆူလ-----သဝီန့ၣ်လီၤ.”
 -ကိမ----- (မိၣ်ခွါ, ၄၉နံၣ်), က----- သဝီ (လိယူ, ၂၀၀၇နံၣ်)

သဝီဖိအနီၢ်ကစၢ်ဒ်ဝဲတဂၤစ့ၢ်စ့ၢ်ဘၣ်မၤဘၣ်လိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤခိဖျိလၢကိးဆၢကတီၢ်ကိးန့ၣ်ရံၣ် ဒဲးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖိၣ်တၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဝဲလီၤဒီးလၢသထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ခိဖျိ လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဒိးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢကလဲၤကွၢ်ကွၢ်အတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်လီၤပၤဝဲလၢစံၣ်ပူၤဒီး မ့တမ့ၢ် ကလဲၤသ့ၣ်လီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤန့ၢ် ဝဲဒၣ်ဘုဟုၤအပူၤန့ၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ဘျးတၢ်လဲၣ်န့ၣ်ဆူကီၢ်စံၣ်တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဒီးပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်လၢအဟူးဂဲၤဖဲအဝဲသ့ၣ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢသထူၣ်ကီၢ်ရၢၣ်ဒီးဆၢကတီၢ်လၢနအဖသုးဟူးဂဲၤဖဲကညိၣ်ဂီၢ်စံၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်, သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ဖိၣ်တၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ.

“ပသဝီန့ၣ်မုၢ်ဝဲဒၣ်ဘ-----သဝီန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်, ဟံၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ် ၂၀၀၇န့ၣ်ဒီးပုၤသဝီဖိအိၣ်ဝဲဒၣ် ၄၀၀၀ ဂၢန့ၣ်လီၤ. ကိးဆၢကတီၢ်ဒီး ပဘၣ်လဲၤမၤ(လိၣ်အါပ) လၢနအဖအ ဂီၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဃုစ့ၢ်ကိးဝဲကဟံလၢဒီးဝဲဖျၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ကိးဆၢကတီၢ်ဒီးဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဆူသဝီပူၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ကလုာ်ဆူသဝီဖိအအိၣ်လၢကမၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဒ်ပီၤတၢ်အသီးန့ၣ်လီၤ.”
 အ ----- (မိၣ်ခွါ, ၄၄နံၣ်), သဝီသးပုၤ, ဘ-----သဝီ (လိယူ, ၂၀၀၇နံၣ်)

ဖဲလါအူဖြိုင် ၂၀၀၇နှံ၊ နအဖခိုင်ချ်သုး (၂) လါအအိုင်လါသုးခိုင်စိုင်မုထိအတၢ်ပၤအဖီလၢ်န့ၣ်၊ ဟဲတုၤဝဲဒၣ်ဖဲထံဆံၣ်ဘိသဝီဒီးလဲၤ အိုင်ဝဲဒၣ်လါလီၤဟီၣ်ကဝီၤသီခါဖျၢၣ်သၢၤန့ၣ်လီၤ။ ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိုင်ဆိးဝဲဖဲန့ၣ်အခါပယီၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟးအိုင်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ပုၤသဝီဖိ လါအအိုင်အဆိးတၢ်လဲၤန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အထိုင်ဆိလါကအိုင်ဝဲအဂီၢ်လီၤ။ အါန့ၣ်အန့ၣ်သုးခိုင်စိုင်မုထိဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ကလုာ်လါသဝီ ဖိတဂၤအအိုင်လါကလဲၤပိာ်အဝဲသ့ၣ်သုးကျါအခံၣ်ပုၤခိးကးတၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ။ နအဖသုးသ့ၣ်တဖၣ်မၤဆူၣ်မၤဆိးဝဲဒၣ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤ သဝီဖိလါအအိုင်လါကညီကီၢ်ဖဲအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်လါကဟးပိာ်အဝဲသ့ၣ်အခံၣ်ပုၤခိးကးအဝဲသ့ၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ။ ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အံၤကဘၣ်ဟးဝဲဒၣ်လါသုးကျါအခံၣ်ညါၣ်ကတၢ်တဘျီအသိးလါကတြီပဒီတၢ် ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဆူပယီၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ် ဖဲအ ဝဲ သ့ၣ်မ့ၢ်ခးလီၤသးဒီးပုၤဖိၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်ဒ်အမ့ၢ် ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အဲၣ်အသုးဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကဲဝဲဒၣ်ပုၤလါအမၤပျီကွိုင်မ့ၢ်ပိာ် လါဘၣ်တၢ်ဒီးလီၤယၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကတြီပဒီတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလါပယီၤသုးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

ဖဲလါအူဖြိုင် ၅သီ၂၀၀၇နှံ န့ၣ်,ပယီၤသုးလါအမ့ၢ်သုးဒု (၄) ,ဒီးနအဖခိုင်သုး ရှုၣ်(၃) လါအဘၣ်တၢ်တီခိုင်ရီၤဖဲအီၤဒီးသုးဒုခိုင်လၢ် ထီၤ,ဟဲတုၤဝဲဒၣ်တကီၤဖိကရူၢ်န့ၣ်လီၤ။ ကညီဂ့ၢ်ဂိၣ်ခွဲယၢ်ကရူၢ်လါအဟူးဂဲၤဖဲသ့ၣ်ထူၣ်ကီၢ်ရူၢ်န့ၣ်ဟံၣ်ပျီထီၣ်ဝဲဒၣ်လါ, လၢ်ထီၣ်ဟ့ၣ်လီၤ တၢ်ကလုာ်ဆူသဝီ ၁၆ဖျၢၣ်အပူၤဖဲကရူၢ်ဝဲန့ၣ်အပူၤလါကလဲၤတုၤကါကျဲစးထီၣ်လါတကီၤဖိတုၤလီၤဆူမဲၣ်ပိသဝီန့ၣ်လီၤ။ လါတၢ်မၤဝဲ အံၤအပူၤန့ၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟဲစိာ်အနီၢ်ကစၢ်ဒဲတၢ်ပိးတၢ်လိတၢ်အိုင်တၢ်အီၤလၢခံၣ်အဂီၢ်ဖဲတၢ်ဆၢမုၢ်လၢလါအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ် လဲၤမၤတၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ကါကျဲတဘျီအံၤန့ၣ်လဲၤခီဖျိဘၣ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိဖဲအအိုင်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအကျိး, စံၣ်ပျီဒီးပုၤလီၢ် အိုင်လီၢ်ဆိးအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဒီးလါတၢ်န့ၣ်အယီၤ, ယီၤ, တန့ၣ်, ဒီးတါကျိးသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဘုသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤကွိုင်ခဲလၢ်န့ၣ် လီၤ။ သဝီဖိလါအအိုင်ဘုးဒီးကျဲကပၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယီၤလီၤကွိုင်ဟံၣ်ယီၤဒီးဘၣ်လဲၤအိုင်က့ၤဆူတၢ်လီၢ်အဂၤခီဖျိလါအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ယီၤ လီၢ်န့ၣ်ပုၤကတုၤထီၣ်ကါကျဲလါအသိးအယီၤန့ၣ်လီၤ။ လါအဘၣ်ယးလီၢ်သးဒီးတၢ်အိုင်သးအဝဲအံၤ န့ၣ်တၢ်သံးသံးကွါန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤ အီၤဖဲ လါယုၤ၂၀၀၇နှံ နံၤဒ်တၢ်ဖိလၢ်ဟံၣ်ပျီအသိးန့ၣ်လီၤ။

“ပဘၣ်မၤပျီဝဲဒၣ်ကါကျဲ စးထီၣ်လါမဲၣ်ပိတုၤဆူတကီၤဖိန့ၣ်လီၤ။ တမ့ၢ်ထဲလါယသဝီတဖျၢၣ်ဘၣ်မၤဝဲဘၣ်, သဝီလါအဂၤ (၁၂) ဖျၢၣ်ဘၣ်မၤမ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ။ သဝီလါအဘၣ်မၤပျီကါကျဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ - ဝဲပုၣ်ထၣ်, သ့ၣ်လၢ်ဘီ, ကိတကံ, လၢ်မါတၢ်, ကွံတခိး, ထံမဲၣ်ဘီ, နီၣ်ကိ, ထံမိန့ၣ်, ဖၤလၢခံ, စံၣ်ကီၢ်ဒီးဘီ တပြးန့ၣ်လီၤ။ သဝီဖိအါဒ်အါဂၤအခံၣ်လီၢ်ဒီးကရူၢ်လီၤမၤကွိုင်န့ၣ်လီၤ။ လါပကရူၢ်အပူၤန့ၣ်ပသ့ၣ်လီၤဃာ်ဃီထူၣ်, တခိးထူၣ်ဒီးသးထူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ် မၤဟးဂီၤကွိုင်ခဲလၢ်န့ၣ်လီၤ။ ကါကျဲန့ၣ်အလီၢ်အိုင်ဝဲဒၣ်၂၅ ခိၣ်ယီၢ် (၇.၆၂မံထၢၣ်) န့ၣ်လီၤ။ ဟံၣ်ဃီတနီၤနီၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဃီလီၤကွိုင်န့ၣ်လီၤ။ အါန့ၣ်အန့ၣ် နအဖ သုးကျါသ့ၣ်တဖၣ်ဆါဝဲဒၣ် သ့ၣ်, ဝဲတဖၣ်လါပုၤသဝီဖိကျိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ဆူဝဲပူၤန့ၣ်လီၤ”.

သဝီဖိလါဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ပျီထီၣ်အီၤဖဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ် ကတဲၤကတီၤသးလါကလဲၤဆူန့ၣ်ကဟံၣ်လၢ်ဆူနအဖခိုင်ချ်သုးရှုၣ် (၁၀၂)သုးခိုင်လါအမ့ၢ်မုစိုင်အူဖဲလါမု ၁၇သီ, ၂၀၀၇ န့ၣ်လီၤ။ မုစိုင်အူန့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်ဆူသဝီသ့ၣ်တဖၣ်လါကလဲၤသ့ၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်န့ၣ်အီၤသုးကလၢဒီးလဲၤဆူန့ၣ်အီၤလၢ်အခဲး ၃၀၀ လါသဝီတဖျၢၣ်စုာ်စုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ အါဒ် တက့ၢ်ပုၤလါအလဲၤတုၤထီၣ်ဘီထီၣ်သုးဒဲကဝီၤဒီးလဲၤဆူဝဲဒၣ်ကဟံၣ်လၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးမိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။(တၢ်ဂီၤ: ကညီဂ့ၢ်ဂိၣ်ခွဲယၢ်ကရူၢ်)

ခီဖျိလါကီၢ်စဲၣ်တၢ်ကရၢကရီဒီးသုးမုၢ်ကရူၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အါထီၣ်အယီၤ,သဝီသးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်တအိုင်ဒီး တၢ်မုၢ်တၢ်စုာ်လါအဝဲသ့ၣ်လီၢ် လါအပူၤလါအဘၣ်ယးဒီးတၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်ယုပုၤမၤတၢ်ဖိ, ကျိၣ်စုးတၢ်ဖိတၢ်လံၤအကလုာ်ကလုာ်ဆူအဝဲသ့ၣ်သကိးသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အအိုင်န့ၣ်ဘၣ်. ပယီၤသုးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်ညီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆူဝဲဒၣ်လံာ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ် ဆူသဝီသးပုၤ အအိုင်လါအ ဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကွဲးယုတၢ်ဒီးသဝီသးပုၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤဝဲဒၣ်ဆူပယီၤသုးဒဲကဝီၤဒ်သိးကဒီးန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤလါအလီၢ်တၢ်လီၤ ဆဲးန့ၣ်လီၤ။ တၢ်ယုသ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိုင်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤပျီမၤဖုး, ဒီးထီဘီန့ၣ်ပထံၣ်ဒီးန့ၣ်ပၢ်အီၤသ့ၣ်လါတၢ်သ့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်စုဆူခိုင်တကး ဒီးတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တမၤပုၤဝဲဒၣ်ပယီၤသုးတၢ်ယုဘၣ်န့ၣ်လီၤ။

“ညီနီနီအသံသွတ်ဟုတ်လီတံကလုာ်လာပသဝီလာပကဘဉ်ဟုတ်အသံသွတ်လုာ်ခဲး ၇၀၀လံာ်တနံာ်အတီပုာ်နီလီ။ အသံသွတ်ကဟံသာခိုင်ဝဲလုာ်လာပဟုတ်လီအသံသွတ်ဘဉ်မုာ်တစီထီာ်န့ဉ်ပဘဉ်လဲးဆူန့ဉ်အသံသွတ်လုာ်လာအသံသွတ်ဒဲကဝီလာအအိတ်လုာ်အိနီနီလီ။ ပပျံအသံသွတ်အဃိပဂုာ်လိာ်အသံသွတ်တံကလုာ်တသဘဉ်။ ညီနီနီအသံသွတ်ဆူဝဲဒဉ်လံာ်ဟုတ်လီတံကလုာ်ဆူသဝီသးပုာ်အအိတ်ခဲအသံသွတ်ဟုတ်လီတံကလုာ်လာပကဘဉ်လဲးဆူန့ဉ်အသံသွတ်ကဟံသံသွတ်ခါန့ဉ်လီ။”

-စီလ----- (ခါ, ၅၁နံ), လ-----သီ (လါမု ၂၀၀၇နံ)

ဖဲ လါမု၊ ၁၅သီ၂၀၀၇နံၣ် န့ၣ်နအဖခိၣ်ချ့သုး (၁၀၄) လာအဆိၣ်လာတပိသုးဒဲကဝိ၊ ဖၣ်အၣ်ကိၢ်ဆၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိတလဲကွံၣ်အလိၢ်ဒီးခိၣ်ချ့သုး (၁၀၂) လာဘၣ်တၢ်တိခိၣ်ရိၣ်ဖဲအိၢ်ဒီးမ့စိၣ်အူဒီးသုးကလာၤခိၣ်ဟ့စိၣ်အူန့ၣ်လိၤ၊ သုးရၣ်လာအဟဲန့ၣ်လိၤသီတဖအံၤအဆိကတၢ်န့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆၢၤဒၣ်လံာ်ဟ့ၣ်လိၤတၢ်ကလုာ်ဒီးယုဝဲဒၣ်လၢၣ် ၄၀၀ ခဲဒီးဝၣ် ၃၀၀ဘိ လာထ-----သဝိန့ၣ်လိၤ၊ တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤသ့ဝဲဒၣ်လာတၢ်ဘျီဂုၤထီၣ်က့ၤသုးကလာၤဒီးလာအဆိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဝဲသ့ၣ်ဆါအိၣ်ကွံၣ်အဝဲသ့ၣ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျူးအဂီၢ်န့ၣ်လိၤ၊ အါန့ၢ်အန့ၢ်သုးကလာၤခိၣ်ဟ့စိၣ်အူယုဝဲဒၣ်လာသဝိကဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဆဲၣ်သါခံၣ်လာကဆိတလဲအလိၢ်ဒီးပုၤခိးတၢ်ဖိ (Guard) လာကခိးကးသုးဒဲကဝိဒီးဟ့ၣ်လိၤတၢ်ကလုာ်လာသဝိဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဆိၣ်လာကကျိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လဲၤဆါကွံၣ်ဆူဝဲပုၤန့ၣ်လိၤ၊ ပုၤတဝါသ့ဝဲဒၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လာကသ့ၣ်ထီၣ်လိၢ်ဟီၣ်ကဝိကိဒီးသီခါဖၣ်န့ၣ်လိၤ၊

[illegible]

နီဂံ	သဝီမံ
၁.	ထံဖးဒိၣ်ထၣ်မုၢ်ထီၣ်တကယ
၂.	ယိကျါမုၢ်န့ၣ်
၃.	ဒီဖိဒိၣ်
၄.	လ့ဒိၣ်ထံး
၅.	ထံဖးဒိၣ်ခံ
၆.	ထီးကျီးထၣ်
၇.	နိၣ်ဘၢၣ်ဘီ
၈.	ဝၣ်ဃးထၣ်
၉.	ထံကျိခံ
၁၀.	ညၣ်ဖိခံ
၁၁.	တၢအူးခံ
၁၂.	တၢအူးန့ၣ်
၁၃.	ယိကျါမုၢ်ထီၣ်

မဲ့နဲ့အူတဟုတ်ကဒါက့ၤသဝီဖိသုတ်တဖၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ဝၣ်ဒီးလၣ်တနီၤန့ၣ်အဝဲသုဝဲလၢတၢ်ဘျီဂ့ၤထီၣ်က့ၤသုးဒဲကဝီဒီးတနီၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါကွံာ်လၢနီၤကစၢ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခိပျီလၢပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ယုတလိၢ်လိၢ်အယိသဝိသးပှၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကဟးဆဲး မ့တမ့ၢ် မၤလိၤစၢၤပယီၤသးအတၢ်ယုန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤဘၣ်လိၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ခိၣ်ဖးလးဆိုးလၢတၢ်ကမၤလိၤစၢၤတၢ်ယုဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ညါလၢပယီၤသးတတူၢ်လိၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးလံးဒီး, အဝဲသ့ၣ်တကန့ၣ်ယုၣ် ဝဲဒၣ်လံာ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်ဒီး သမၢတၢ်ယုလၢာ်လၢာ်စ့စ့န့ၣ်လီၤ.

“ဖဲအဝဲသုဉ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢသဝီဖိသုဉ်တဖၣ်ကဘၣ်လဲၤမၤလိာ်အါပုၣ်န့ၣ်ယတမၤ (ပုၤသဝီဖိ)သုဉ်တဖၣ်လဲၤဘၣ်ဒီး အဝဲသုဉ်ပယီၤသုး
ဟဲဒီးကိးဃါယၤ. ဒ်ယမ့ၢ်တုာ်ဝဲဒၣ် သဝီသးပုာ်တဂၤအသိးယဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံာ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးအကလုာ်ကလုာ်လၢနအသုးဖိသုဉ်တ
ဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ဒီထု----(မုန့်, ၅၅နံ), သမီးသားပု၊ ခ-----သမီး (လိယု၊ ၂၀၀၇နံ)

ရိဘာဂ်ကျီးလားဘာဂ်တပ်ဖွဲ့ထိပ်အီလားတပ်ဖွဲ့အပူအနံ့နံ့အိပ်ဝဲဒင်လားဒ---သဝီ, ဖဉ်အင်ကီဆဉ်, နုသထူဂ်ကီရဉ် မုနုတကပအံ့နုနုဘဉ်ဃးဝဲဒင် ဒီးဘဉ်ခိဉ်လားအမု ခဉ်ခဉ်ဘဉ်အဉ်, ခိဉ်ချသုးရဉ်(၂),သုးက (၃၃၃)နုနုလီၤ. ဘဉ်ဟဉ်လီၤတံကလုလံးသဝီမိသုဉ်တဖဉ်အအိဉ်လားကလံးမုတံတဖဉ်လားရိဘာဂ်ကျီးပူလံးနုနုဒီးနုနုလီၤ.
(တံလီး ကညီဂ်ဂီၤဒီးယာ်ကရူဂ်)

အပူနုနုသဝီမိသုဉ်တဖဉ်ဟဉ်ဖျါထီဉ်ဝဲဒင်လားတံမုပုၤမုဖုးအဝဲသုဉ်ခိဉ်ဖျါတံမုသံကွဉ်အဝဲသုဉ်ဖဲအဝဲသုဉ်မုတမုပုၤဝဲဒင်တံမုအဉ်မုမီးတံမုသုဉ်တဖဉ်နုနုလီၤ.

“အဝဲသုဉ်(ခဉ်ခဉ်ဘဉ်အဉ်)ဟဉ်လီၤဝဲဒင်တံကလုလံးအိဉ်ခဲအံ့ခဲအံ့လားပကဘဉ်လဲၤကျိနုနုအဝဲသုဉ်နီဉ်လားရိဘာဂ်ကျီးပူဖဲဟ---လားအဘူးဒီးနု---သဝီနုနုလီၤ. ခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးခိဉ်လားအဟဉ်လီၤတံကလုလံးပကဘဉ်လဲၤမုပျီနုနုအနီဉ်လားရိဘာဂ်ကျီးပူတကနုနုအမုလားမိအနုနုလီၤ. တနုနုတဘျီ (မုတမု) တနုနုခဲဘျီနုနုအဝဲသုဉ်ဟဉ်လီၤတံကလုလံးပကဘဉ်လဲၤကျိနုနုလားအဝဲသုဉ်တံသုဉ်တံဖျါကျီးပူနုနုလီၤ.”
-စီလ--- (ခွါ, ၅၁နံဉ်), လ---သဝီ(လါမု ၂၀၀၇နံဉ်)

ဖဲလါဖုၤတြူၤအါရံၤ ၁သီ, ၂၀၀၇နံဉ်နုနု,ခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးခိဉ်ဘဉ်လဲၤလားအမုသုးရဉ် (၃),သုးက (၃၃၃) အခိဉ်နုနု, ယုဝဲဒင် သဝီမိအဂ ၂၀လားသဝီလားကကွါ, နီဉ်နီဉ်ဝါဒီးတံတလုခိဉ်တဖျါဉ်စုဉ်စုဉ်လားကလံးကျိနုနုလားအဟဲထီဉ်လားအရိဘာဂ်ကျီးပူ နုနုလီၤ. တံသုဉ်တံဖျါအလီၤတမုအံ့မုဝဲဒင်တံကလုနုနုအဉ်တံလီၤတံကျဲအလီၤလားလီၤဟီဉ်ကဝီၤသဝီမိသုဉ်တဖဉ်အအိဉ်လားနုနုလားအပူကွဉ်သုဉ်တဖဉ်နုနုလီၤ. သဝီမိသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်တံတံအဝဲသုဉ်ဒီးမုအမုသီအဝဲသုဉ်ဒီးခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးခိဉ်သုဉ်တဖဉ်ဖဲအဝဲသုဉ် ဂုဉ်နုနုအဉ်အဝဲသုဉ်ဟီဉ်ခိဉ်လီၤအခါနုနုလီၤ. လီၤဟီဉ်ကဝီၤသဝီမိသုဉ်တဖဉ်တတိဉ်ဖျါထီဉ်ဘဉ်ဃးခိဉ်ဖျါဘဉ်အတံဂုဉ်နုနုအဉ်တံလီၤတံကျဲသုဉ်တဖဉ်ဘဉ်ခိဉ်ဖျါလားအဝဲသုဉ်ပုၤဝဲဒင်ခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးအတံမုအမုသီသုဉ်တဖဉ်အယီနုနုလီၤ.

အါနုနုအနုနု, လားအဘဉ်ဃးဒီးရိဘာဂ်ကျီးနုနု, တံယုဝဲဒင်လုဉ်ခဲသုဉ်တဖဉ်နုနုမုတံလားအအါဒီးခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးခိဉ်သုဉ်တဖဉ်အိဉ်ကွဉ်ဝဲဒင်လုဉ်ခဲသုဉ်တဖဉ်အါအါဂီၤဂီၤအါနုနုဒီးအဝဲသုဉ်သုဝဲဒင်လားတံသုဉ်ထီဉ်ဘဉ်ထီဉ်ဒီးတံမုဂုၤထီဉ်တံလီၤတံကျဲအလီၤနုနုလီၤ. ဖဲလါမးရှး ၂၀၀၇နံဉ်နုနု, သုးကခိဉ်မိမုကွါလားအမုသုးက (၃၃၃), ဟဉ်လီၤတံကလုလံးသဝီတဖျါဉ်စုဉ်စုဉ်လားအဟူးဂဲၤဖဲဟီဉ်ကဝီၤအပူလားကဆုၤနုနုအီၤလုဉ်ခဲၤ၇၀၀ဆူလ---ဒဲကဝီၤနုနုလီၤ. ပုၤလားအမုတဖဲဟဉ်လီၤလုဉ်ခဲသုဉ်တဖဉ်နုနု, အဝဲသုဉ်ကဘဉ်ဟဉ်လီၤလားစု ၃၀,၀၀၀ ကွးလားလုဉ်ခဲအလီၤနုနုလီၤ.

“တနုနုတဘျီခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးခိဉ်လုဉ်ခဲၤ၇၀၀ လားသဝီပူနုနုလီၤ. သုးခိဉ်နုနုအမုလားမုကွါလားအမုသုးက (၃၃၃)အခိဉ် နုနုလီၤ. ပကဘဉ်လဲၤအဝဲသုဉ်လုဉ်သုဉ်တဖဉ်အံ့ဒီးလုဉ်နုနုဆူလ---သဝီနုနုလီၤ. သုးခိဉ်မိမုကွါလားအအိဉ်ဝဲဒင်လားအိဉ်သုးကလားအပူနုနုလီၤ.”
-အထ----- (ဖိဉ်ခွါ, ၄၄နံဉ်), သဝီသုးပုၤ, ဘ-----သဝီ(လါမု ၂၀၀၆နံဉ်)

တံမုအါထီဉ်တံမုအဉ်တံမုလားအဂၤသုဉ်တဖဉ်လားခိဉ်ဖျါဘဉ်မုဝဲဒင်သဝီမိသုဉ်လားအအိဉ် လားသထူဂ်သုဉ်တဖဉ်မုဝဲဒင်နုနုမုဝဲဒင်တံမုသုဉ်မုဒီးဘျီဂုၤထီဉ်ဟံဉ်ယီသုဉ်တဖဉ်လားခိဉ်ဖျါဘဉ်ခိဉ်နုနုသုဉ်တဖဉ်အဟံဉ်နုနုလီၤ. ခိဉ်ဖျါဘဉ်မုအဉ်ဝဲဒင်သဝီမိသုဉ်တဖဉ်လားကနုနုလီၤကဲသုးဒဲသီးဒီးကမုအဉ်ထီဉ်အဝဲသုဉ်သုးနီၤဂီၤနုနုလီၤ. ဖဲလါမးရှး ၄သီ ၂၀၀၇နံဉ်နုနု, အဒိ,မိမုကွါလားအမုခိဉ်ဖျါဘဉ်သုးက (၃၃၃) အခိဉ်နုနုယုဝဲဒင်သဝီသုးပုၤလား---သဝီလားသဝီမိအဂၤ၂၀ လားကဲသုးနုနုလီၤ. ပုၤသုဉ်တဖဉ်အံၤကဘဉ်ဟဲစိဉ်ယုဉ်ဒီးလုဉ်အဝဲၤ၂,၀၀၀ ဆူအိဉ်သုးကလားတံလီၤနုနုလီၤ. သဝီသုးပုၤတဲအါကွါအဝဲသုဉ်လားအဝဲသုဉ်ပုၤအဂၤ၂၀ လားကသးအိဉ်မုတံဒီးခိဉ်ဖျါဘဉ်နုနုတသုဘဉ်, နီဉ်ခဉ်ဘဉ်အဉ်တဲဝဲလားအမုမုတဘဉ်ဘဉ်ဒီးအဝဲသုဉ်ကနုနုလီၤဖိဉ်သဝီမိတဖဉ်လားအနီၤကစၢ်နုနုလီၤ. နီဉ်ခဉ်ဘဉ်အဉ် သုးခိဉ်ဟဉ်လီၤတံကလုလံးဒီးတဲဝဲဒင်လားအဝဲကဟးယုပုၤသုးမိအဂၤ ၂၀လားအနီၤကစၢ်ဒဲနုနုလီၤ.

ဘဉ်ဆဉ်ဒီးဒ်လဲဉ်ဂၤဒ်လဲဉ်ဂၤသဝီသးပုၤကဘဉ်လဲၤဆၢဝဲဒၣ်လၢနဲၤသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်သထူဉ်ကီၢ်ရၢၣ်လီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ, လီၤဟီၣ်ကဝီၤ ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အဲၣ် သးသ့တဖၣ်ယုထီၣ်ကမျၢၢ်သ့တဖၣ်လၢကန့ၣ်လီၤကဲသးန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲဉ်ဂၤဒ်လဲဉ်ဂၤလၢအဝဲသ့တဖၣ်အပူၤန့ၣ်ပုၤသဝီဖိသ့တဖၣ်မ့ၢ်ဂၢ်လီၢ်ဒီးမၤပုၤန့ၣ်အီၤမ့ၢ်တသ့သန့က့အဝဲသ့တဖၣ်မၤပုၤမၤဖုးဒီးမၤန့ၣ်ဆူၣ်သဝီဖိဘဉ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤသဝီဖိတနီၤနီၤသးအိၣ်ကဲသးဒီးတနီၤနီၤတကဲစ့ၢ်ကိးဘဉ်.

“ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အဲၣ် မၤဝဲဒၣ်ပုၤသးစၢ်သ့တဖၣ်ကမၤမုၢ်သးမၤကလီၢ်တၢ်လၢတၢ်ကဲသးအပူၤသၢန့ၣ်, ဘဉ်ဆဉ်ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်,ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အဲၣ်ဟ့ၣ်လီၢ်တၢ်ကလုာ်လၢအဝဲသ့တဖၣ်အိၣ်လၢတၢ်မၤန့ၣ်ဆူၣ်တမ့ၢ်ဘဉ် ခီၣ်ဖျါလၢထဲဒၣ်အဝဲသ့တဖၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤဒီးသန့ထီၣ်သးလၢသဝီဖိသ့တဖၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.”

—ကိမေ----- (မိၣ်ခါ, ၄၉နံၣ်), ထ----- သဝီ (လိယုာ် ၂၀၀၇နံၣ်)

တၢ်မၤနးမၤဖျိၣ်ဒီးတၢ်ဂုၢ်ဆူၣ်ပျီၣ်ဆူၣ်တၢ်

ပယီၤသးသ့တဖၣ်ဟံးဆူၣ်ဝဲဒၣ်ကျိၣ်စ့, တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဂၤအဂၤသ့တဖၣ်လၢန့ၣ်သထူဉ်သဝီပူၤသ့တဖၣ်လၢကျဲအကလုာ်ကလုာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တခိၣ်တဘျီပယီၤသးသ့တဖၣ်ဆိလီၤဝဲအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဘူးဒီး သဝီအယီၤအဝဲသ့တဖၣ်အိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိဆဉ်ဖိကီၢ်ဖိလၢမုၢ်န့ၣ်ခါမုၢ်ဂၤဒီးမုၢ်ဆါခါမုၢ်ဂၤန့ၣ်လီၤ. ပယီၤသးခိၣ်သ့တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲဒၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်ခိၣ်ဖျါအဝဲသ့တဖၣ်ဆါကွံာ်ဝဲဒၣ်သးအတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဝဲသ့တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘဉ်ဝဲသ့တဖၣ်ဒီးလၢခံန့ၣ်အဝဲသ့တဖၣ်မၤဝဲဒၣ်ပုၤသဝီဖိသ့တဖၣ်ဟဲဆၢန့ၣ်အဝဲသ့တဖၣ်အိၣ်လၢတၢ်မၤဆူၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးတနီၤနီၤလၢန့ၣ်သထူဉ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်ပယီၤသးသ့တဖၣ်ဟ့ၣ်က့ၤဝဲတၢ်ဘူးတၢ်လဲထဲတဝံဆူတၢ်လၢအဝဲသ့တဖၣ်ယုပုၤအိၣ်ဝဲဒၣ်ဆူသဝီဖိသ့တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တဘျီတခိၣ်ပယီၤသးဖိသ့တဖၣ်အိၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိသ့တဖၣ်အထီၣ်, အဆီဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသးဖိသ့တဖၣ်ပုၤအိၣ်ဝဲဒၣ်ထိးတဒုလီၤလၢဝဲဒၣ် ၃၀,၀၀၀ကး ဒီးအဝဲသ့တဖၣ်က့ၤအပုၤထဲ ၁၀,၀၀၀ကး ဒီးအိၣ်တၢ် ၂၀,၀၀၀ကးန့ၣ်မၤဝဲဒၣ်ပုၤသဝီဖိလၢကဟ့ၣ်လီၤပုၤက့ၤန့ၣ်အဝဲသ့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဘဉ်ထၢဖျိၣ်ဝဲဒၣ်စ့လၢသဝီဖိသ့တဖၣ်အအိၣ်ဒီးလဲၤဟ့ၣ်လီၤက့ၤထိးကစၢ်အစ့န့ၣ်လီၤ.”

—နီၢ်မေ----- (မုၢ်, ၅၃နံၣ်), က-----သဝီ (လိယုာ် ၂၀၀၇နံၣ်)

စးထီၣ်လၢ လၢမၤအကတၢ် ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်, ခိၣ်ချ့သးရၢၣ် (၉) သးရၢၣ်ခိၣ်မုၢ်န့ၣ်အူၤလိၣ်ဘဉ်ဝဲဒၣ်ထိးညဉ်အပီၤတစံ (၁၆ ကံလီၤ)လၢလီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖိသ့တဖၣ်အအိၣ်လၢအပုၤသးဖိအဂီၢ်ကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. အဝဲဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်ထိးညဉ်အပူၤထဲတတၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲသဝီဖိသ့တဖၣ်အထိးတအိၣ်လၢကမၤပုၤဝဲဒၣ်ပယီၤသးသ့တဖၣ်အတၢ်ယုဘဉ်အခါန့ၣ်, သဝီသးပုၤမၤဝဲဒၣ် သဝီဖိလၢကဟးယုပုၤဝဲဒၣ်ထိးလၢတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ.

နအဖ သးခိၣ်န့ၣ်လၢန့ၣ်သထူဉ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤယုဝဲဒၣ်သးအတၢ်ခိတၢ်သ့လၢတၢ် မၤပနံးတၢ်ကၤတၢ်အဖီခိၣ်, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤ, တၢ်သ့တၢ်ဖျးဒီး ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးကါဒီးဝဲသ့တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သး တနီၤအပူၤန့ၣ်, ပယီၤသးသ့တဖၣ်ဖိဒုးယာ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိသ့တဖၣ်တဂၤဝံတဂၤဒီးထီဘိန့ၣ်ဟံးန့ၣ်ဟံးကမၤ ဝဲလၢအဝဲသ့တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးလိၣ်သးဒီးခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အဲၣ်ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အယီၤပုၤလၢအအိၣ်ဒီး ဟးထီၣ်လၢတၢ်ဒုးယာ် ပုၤသ့တဖၣ်ကဘဉ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်စ့ဝံမၤဟးထီၣ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ.

မိၣ်မုၢ်လၢန့ၣ်သထူဉ်ကီၢ်ရၢၣ်တကၤကတဲာ်ကတီၤဝဲဒၣ်သးခံကိလၢကလဲၤ ဟ့ၣ်လီၤ ဝဲဒၣ်ဆူလီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤနအဖသးခိၣ်အအိၣ် န့ၣ်လီၤ. နအဖခိၣ်ချ့သး (၁၀၂) လၢအအိၣ်လၢသးခိၣ်မုၢ်ခိၣ်အူၤအ တၢ်ပၤအဖီလၢန့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲလီၤဒၣ်တၢ်ကလုာ်လၢဖဲပုၤမၤလဲၤဆၢန့ၣ်အီၤသးအခါ န့ၣ်ပုၤကဘဉ်လဲၤမိၣ်ဃုာ်ဒီးလၢအဝဲသး ၃၀၀လၢသးကလၢ ပူၤန့ၣ် လီၤ. (တၢ်ဂီၤ: ကညီၣ်ဂၢ်ဒီးယာ်ကရူၢ်)

“နအဖသးဖိသ့တဖၣ်လၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတကီၤဖိသးကလၢန့ၣ်ဘဉ်တၢ်တီခိၣ်မိၣ်မုၢ်အဝဲသ့တဖၣ်ဒီးသးကလၢသးခိၣ်လၢအမၤအူၤလၢထီၣ်,ခိၣ်ချ့သးရၢၣ်ခိၣ်မိၣ်အီၤ, ဒီးသးရၢၣ်ခိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့တဖၣ်ဆိလီၤဝဲဒၣ်အသးကလၢမဲတကီၤဖိန့ၣ်လီၤ. ထီဘိန့ၣ်အဝဲသ့တဖၣ်ဟဲန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢသဝီပုၤဒီးယုဝဲဒၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့လၢသဝီဖိသ့တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးစးထီၣ်ဘဉ်ဒီးစးကံာ်ဘုသးသ့တဖၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. စးကံာ်ဘုဒီးစးထီၣ်တၢ် ကစၢ်သ့တဖၣ်ဘဉ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်စ့ ၁၆,၀၀၀လၢတၢ်ခိတၢ်သ့အဂီၢ်ကိးန့ၣ်ဒီးန့ၣ်လီၤ.”

—အူထ----- (မိၣ်ခါ, ၄၄နံၣ်), သဝီသးပုၤ, ဘ----- သဝီ (လိယုာ် ၂၀၀၇နံၣ်)

“ဖဲလါမ၊ ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်နအဖသးဖိၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်KNUကသံၣ်သရၣ်တဂၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဖိၣ်ဟံၣ်ဝဲဒၣ်ကသံၣ်သရၣ်သၢသီဝံၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဲဝဲဒၣ်ကသံၣ်သရၣ်တဂၢန့ၣ်အမိအပါလၢကဟံၣ်တလဲကွဲၣ်အဖိၣ်ဒီးကျိန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အမိကသံၣ်သရၣ်အပါလဲၤပုၤန့ၣ်ကျိလၢခိၣ်ဖျါဘီအအိၣ်လၢခိၣ်တၢ်ဒီးလီၤလၢဝဲဒၣ် ၆၀၀,၀၀၀ကးဒီးလဲၤဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်ဆူနအဖအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ် တပျၢ်ကဒါကးအီၤတဘျီဃီဘၣ် . အဝဲသ့ၣ်အၢၣ်လီၤဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ကပျၢ်ကွဲၣ်အီၤလၢတလၢညါအံၤလၢယုၤထီၣ်ဃးသီန့ၣ်လီၤ.”

-ဒါမ----- (မုၢ်, ၆၀နံၣ်), ဟ----- သဝီ (လါယုၤ ၂၀သီ, ၂၀၀၇နံၣ်)

ဖဲ လါမ၊ ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်ပယီၤသးလၢအအိၣ်လၢတးပိသးဒဲကဝီၤတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအပူၤဒ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢထးအသးန့ၣ်, ခိၣ်ချ့သးရၣ် (၁၀၂) သးဒဲကဝီၤခိၣ်ဟ့ၣ်စီၣ်အူဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကလုာ်လၢသဝီလၢအအိၣ်ဘူးဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကဘၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်သးဒီးဟဲဆူၣ်အီၤထီၣ် ၁၀၀ ပီၤကိးန့ၣ်ဒီး, မ့ၢ်တၢ်လၢအလုာ်အပူၤလီၤလၢအါအါဂီၢ်ဂီၢ်သန့ကုသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်တန့ၢ်ဘၣ်က့ၢ်တၢ်အဘူးအလဲနီတမံၤဘၣ်. တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ဖိခိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်, သးကျိၤခိၣ်မ့ၢ်စီၣ်အူယုဝဲထီၣ်ညါသဝီဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. သန့ကုမ့ၢ်စီၣ်အူန့ၣ်သးအိၣ်ဟ့ၣ်ကဒါကးထီၣ်ညါတတံးဒီးလီၤ. ဖဲဒဲၣ်ခုၣ်ဘၣ်အူသ့ၣ်တဖၣ်ဟူးဂဲၤဝဲဒၣ်ဖဲတးပိဒဲကဝီၤပူၤအခါန့ၣ်. လီၤဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွဲၣ်ဆၣ်မဲၣ်ဒီးပယီၤသးကရူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအတၢ်ယုအိၣ်ကသူဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်, လၢဝဲဒၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲၣ်ခုၣ်ဘၣ်အူသးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယုလၢသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဝဲသ့ၣ်ယုတၢ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်လၢစုန့ၣ်လီၤ. အဒိ, ထ----- သဝီ, ဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်စု ၄၀,၀၀၀ကး ကိးနံၣ်ဒဲးလၢလၢဝဲဒၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အူၣ် သးဖဲလၢအဟးဝဲဒၣ်တၢ်ဖဲသထူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးယုဝဲဒၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရီသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဖဲတၢ်လီၤလၢအဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤဝဲဒၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.ဖဲသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်ဟံၣ်တဖျါစုၣ်စုၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ခိၣ်တၢ်သ့ၣ်အမ့ၢ်ဘုသးခံဘီဒီးစု ၅၀၀ကးဆူ ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်သးဖဲသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ကိးနံၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ် က အုကစ့ၤဝဲဒၣ် ခိၣ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ဝဲတၢ် ယု အါအါဂီၢ်ဂီၢ်အမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ, ကျိၣ်စု, ဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤအကလုာ်ကလုာ်ဆူသးကရူၤလၢအဂၤသ့ၣ်တဖၣ် အအိၣ်ဒီး ထံလီၤ ကီၢ်ပူၤတၢ်ကရၢကရီသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖျါလၢလီၤဟီၣ်ကဝီၤသဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ထံၣ်ဝဲဒၣ်ခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အူၣ်အမ့ၢ်ကညီတၢ်ကရၢကရီလၢအဆၢထီၣ်လၢကညီဖဲအဂီၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်တမံၤမံၤန့ၣ် ဖူ ဖူ သဝီ ဖဲတဖၣ် ထံၣ်ဒီး တၢ်ဒီးခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်, ခုၣ်အဲၣ်အဲၣ်အူၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဃးဒီးအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ

သဝီလၢအအိၣ်လၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်ကျိၤလၢအအိၣ်တၢ်ဝဲဒၣ်ဖဲလံၤတီၤ, ဘၣ်ဆၣ်သဝီသ့ၣ်တဖၣ် အနီၢ်ဂံၢ်အါထီၣ်အယီၤသဝီဖဲအါဒဲအါဂၤတဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဘၣ်. ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢသဝီတနီၤနီၤအပူၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်ကူၣ်ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးထီၣ်ကျိၤဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အယီၤသးဒီးကထီၣ်ဘၣ်ကူၣ်အဂီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤထီၣ်ကျိၤလၢတၢ်ဒုၣ်စၢၤဖးယံၤလၢသဝီလၢအဘူးဒီးအဝဲသ့ၣ်သဝီမ့ၢ်တမ့ၢ်ပူၤဒ်သးဒီးကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. နအဖမ့ၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢၤတနီၤဘၣ်ဃးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်အနီၢ်ဂံၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ပာ်ပနီၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သန့ကု, နူဖဲသဝီဖဲအနီၢ်ကစၢ်ဒဲကဘၣ်မၤစၢၤကျိၣ်ဖိစုဖိဒီးဘၣ်လဲၤမၤစၢၤတၢ်လၢကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အိၣ်သးတခါအပူၤန့ၣ်, လၢနီၣ်နီၢ်ဝါသဝီလၢအအိၣ်လၢဖၣ်အၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်, သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တထီၣ်အဝဲသ့ၣ်နီၢ်ကစၢ်အကျိၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤစၢၤတနီၤလၢဘီမ့ၢ်စၢၤဖိၣ်ကရၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ(UNDP)အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ်သး UNDP န့ၣ်မၤစၢၤဝဲဒၣ်ကျိၣ်, သန့ကုဟီၣ်ကဝီၤနအဖမိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်တဲဝဲဒၣ်လၢကျိၣ်စုသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဟဲဝဲဒၣ်ဆူနအဖပဒိၣ်အအိၣ်လီၤ.

နီၣ်နီၢ်ဝါကျိၤအံၤအူဖိသဝီဖဲတဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢဘၣ်တၢ်တထီၣ်ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအီၤလၢ ယုၣ်အဲၣ်ဖဲ UNDP န့ၣ်လီၤ. သန့ကု, နအဖသးပဒိၣ်တဲဝဲဒၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်မၤစၢၤလၢသးပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. (တၢ်ဂီၢ် ကညီၣ်ဝဲဒၣ်ယၢ်ကရူၤ)

“လၢပသဝီပူၤန့ၣ်ပအိၣ်ဒီးကျိၤတုၤလၢလွံၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. ကျိၣ်သဝီဖဲသ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ကျိၣ်သရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဟဲခိၣ်ကျိၤဆၣ်ပဒိၣ်(TPDC) န့ၣ်လီၤ. သဝီဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ကျိၣ်သရၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲၤန့ၣ်လီၤ.ကျိၣ်သရၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်ယၢ်ဂၤ, ကျိၣ်သရၣ်မုၢ်၄၀၀ဒီးကျိၣ်သရၣ်ခါတဂၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤကျိၣ်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ကျိၣ်လဲၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲပုၤကျိၣ်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်ကျိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လွံၢ်တီၤဝဲအလီၢ်ခဲန့ၣ်, အမိအပါဆူအဝဲသ့ၣ်ဆူဝဲပူၤလၢကလဲၤဆဲးမၤလီၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ကျိၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အမိအပါဘၣ်ပူၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးတန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လီၤနီၤတမံၤဘၣ်.”

-အူထ----- (ပိၣ်ခါ, ၄၄နံၣ်), ဘ-----သဝီ (လါယုၤ ၂၀၀၇နံၣ်)

ခီဖျိလၢကွဲအတၢ်ပတီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ နအဖ ငးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိအယံ. ပယီၤပဒိၣ်တြီဝဲဒၣ်ဘၣ်ယးတၢ်သိၣ်လိကညီအ ကျိၣ်လၢနူသထူၣ်ဒီးနီၣ်နီၣ်ဝါအကွဲပူၤန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်ဆၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၣ်ယံၣ်တၢ်လံအယံ, သးစၢ်အိၣ်အါဂၤလၢအ နီၣ်ထီၣ်လၢနအဖအတၢ်ပအဖီလၢ် သ့ၣ်တဖၣ်ကတိၤက့ၤ, ဖးက့ၤဒီးကွဲးကွဲးအဝဲသ့ၣ်အကျိၣ်တဘျီလၢၤဘၣ်, သနၢ်က့ၤပုၤအိၣ်ဒီးဝဲ ဒၣ်အိၣ်အါဂၤလၢအကတိၤက့ၤအမိၢ်အကျိၣ်ဘၣ်ဘျးဘျးဘျးဘျးခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်ကတိၤညီနီၣ်ဝဲဖဲတဖၣ်ကွဲထီၣ်အဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်အိၣ်သးဒီးအံၤန့ၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အိၣ်သးနးထီၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးအပူၤဝဲ နအဖ ဆၢဝဲဒၣ်ပယီၤသရၣ်, သရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်လၢအအိၣ်လၢဝုၤပူၤလၢအကတိၤကညီကျိၣ်တဘျီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤသိၣ်လိတၢ်လၢတီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ, လၢတၢ် အိၣ်သးတနီၤနီၤအပူၤန့ၣ်တၢ်လီၤဖဲကွဲသရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢကညီလီၤဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကစုဒုအ ပူၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သိၣ်လိဝဲဒၣ်ပူၤကညီကျိၣ်သ့ၣ်, သနၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အဘူးအလဲလၢ နအဖ ခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်ဘၣ်.

“ပအိၣ်ဒီးကွဲလၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်လွၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဟဲဝဲဒၣ်လၢသဝီပူၤဒီးဘၣ်တၢ်မၤစၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးသဝီမိသ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ်လီၤ. ပုၤကွဲမိအိၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲဂ့ၤဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ဘျီတၢ်တီၢ်ဂၤခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤလိဘၣ်ကညီကျိၣ်အယီၤန့ၣ် လီၤ.”

-ဒီထ----- (မုၢ်, ၅၅နံၣ်), ၁-----သဝီ (လိယူၤ ၂၀၀၆နံၣ်)

တၢ်သိၣ်လိအတၢ်အိၣ်သးလၢနူသထူၣ်အပူၤဒ်အမ့ၢ်ကွဲတဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်လီၤဆီလီၢ်အသးလၢအမ့ၢ်အိၣ်ထဲလီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤသရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တ ဖၣ်, မ့တမ့ၢ်ထဲနအဖမၤလီၤသရၣ်မုၢ်လၢတၢ်ချၢ,ဒီးမ့တမ့ၢ်ခံခါလၢၣ်ဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်သးန့ၣ်လီၤ.ကွဲသရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအါဒၣ်တၢ်တ က့ၢ်လီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်ကရၢကရိမၤစၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢၣ်စုစု,ဖဲလၢတၢ်အိၣ်သးတနီၤနီၤအပူၤလၢအမ့ၢ်ကညီကလုၢ်တၢ်ကရၢကရိသ့ၣ် တဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်ယုၢ်သးဒီးတၢ်မၤစၢ်လၢတၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ.ကွဲသရၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအဟဲလၢနအဖအတၢ်န့ၣ်လီၤအပူၤ သ့ၣ်တဖၣ်ညီနီၣ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အဘူးအလဲလၢနအဖခိၣ်န့ၢ်အအိၣ်ဘၣ်ဆၢတမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပုၤဘၣ်ဒီးသဝီမိကဘၣ်ဟ့ၣ်မၤပုၤဝဲဒၣ် လၢဘုသးန့ၣ်လီၤ.

“ပအိၣ်ဒီးကွဲလၢပသဝီအပူၤလၢအအိၣ်တၢ်ဝဲဒၣ်လွၢ်တီၤန့ၣ်လီၤ. ကွဲန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အိၣ်ဒီးသဝီမိဒီးကွဲသရၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လွၢ်ဂၤန့ၣ်လီၤ.ကွဲ သရၣ်သၢဂၤန့ၣ်ပယီၤပဒိၣ်အါလီၤအဝဲသ့ၣ်ဒီးကွဲသရၣ်အိၣ်တၢ်တဂၤန့ၣ်ပုၤသဝီမိယုၢ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.ကွဲသရၣ်သၢဂၤန့ၣ်ပဒိၣ်မၤစၢ်အဝဲ သ့ၣ်ဒီးလၢအဂၤတဂၤန့ၣ်သဝီမိသ့ၣ်တဖၣ်မၤစၢ်အိၣ်လီၤ.ကွဲမိသ့ၣ်တဖၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤလိဘၣ်ကညီကျိၣ်န့ၣ်ဘၣ်,လၢ တၢ်န့ၣ်အယီၤအဝဲသ့ၣ်တဲကညီကျိၣ်ဘၣ်သနၢ်က့ၤဖးကညီကျိၣ်တဘျီဘၣ်.”

-နီၤမ----- (မုၢ်, ၅၃နံၣ်), ၈-----သဝီ (လိယူၤ ၂၀၀၇နံၣ်)

ခီဖျိလၢသဝီအိၣ်အါဖျါၣ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်အယီၤမိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဆၢမုၢ်လၢ် လၢကဆၢအဝဲသ့ၣ်မိသ့ၣ်တ ဖၣ်ဆူၣ်ပူၤဒီးသဝီလၢအဒိၣ်အထီသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကမၤလိဘၣ်တၢ်ဒီးကလဲၤအိၣ်လဲၤဆိးဝဲဒၣ်ဖဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢၣ်ဘျီလၢၣ်စုၤလၢတၢ် သိၣ်လိအလဲလၢတၢ်လီၤတပူၤဂ့ၤတပူၤဂ့ၤလၢဒိၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လၢၣ်ဝဲဒၣ် ၂၀၀,၀၀၀ကွဲးတုၤ၃၀၀,၀၀၀ကွဲးန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢတၢ်ယု ဆူၣ်ယုစိးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ဒ်အမ့ၢ်, တၢ်ယုကျိၣ်စုဒီးတၢ်ယုပုၤမၤတၢ်ဖိအယီၤကညီန့ၣ်သဝီတနီၤနီၤကဆၢဒ်ဆၢဖိလၢနူပူၤဝုၤပူၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒီး ဖိဒ်မိသ့ၣ်အိၣ်အါဂၤဘၣ်ဟးထီၣ်ဝဲဒၣ်ကီၢ်ကီၢ်ခဲလၢမုၢ်ထီၣ်တကပၤဒီးခိၣ်ဂၤဝဲဒၣ်ယီၤဒီးပယီၤကီၢ်ဆၢဒီးဟဲထီၣ်အိၣ်ကွဲလၢဘၣ်ကီၢ်ဘၣ် ခဲလဲကဝီၤကွဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး

“သဝီမိအိၣ်အါဂၤလၢလုၢ်အိၣ်အသးသမူ လၢတၢ်မၤအိၣ်စံးဒီးမၤအိၣ်ကျိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးအစံးလီၢ် သနၢ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ် အိၣ်လၢလီၢ်ဘၣ်ခီဖျိလၢအဝဲသ့ၣ် တအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကလဲၤကွဲးကတီၢ်အဝဲသ့ၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိဘၣ်ခီဖျိလၢထီၣ်ဘိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လဲၤမၤ လိၣ်အါပု(လုၢ်အါးပေး)န့ၣ်လီၤ.”

-အူထ----- (ခါ, ၄၄နံၣ်), သဝီသးပုၤ, ၁-----သဝီ (လိယူၤ ၂၀၀၆နံၣ်)

သဝီမိလၢနူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤအိၣ်စံး,ဖဲအိၣ်ယုၣ်ဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်အိၣ်သဘုဟီၣ်လၢ်,ကထံပိၣ်ဒီးန့ၣ်သိးဒီးကွဲ ကတီၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်ယီၤ,တန့ၤဒီးတၢ်ကျိးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲတၢ်စူၤလီၤသိဆၢကတီၢ်လၢမုၢ်-လၢယူၤ ၂၀၀၇နံၣ်န့ၣ်,မူခိၣ်စူၤလီၤဖးဒိၣ် လၢနူသထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤအယီၤကထီၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢလီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤသဝီမိလၢအမၤအိၣ်စံးသ့ၣ်တဖၣ်လၢကလဲၤဘျီလီၤဘုဒီး သ့ၣ်လီၤကဒါက့ၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိအထူၣ်ဆံးဆံးမိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢမူခိၣ်ကလဲၤသိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ဆိတလဲသးအ ယီၤ.တၢ်သ့ၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိစံးဒီးတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိဟးဂုၤဟးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်ပိၣ်ထွဲထီၣ်အခံလၢတနံၣ်ညါအံၤတၢ်ကူးဘုဟုဆၢကတီၢ်အခါန့ၣ် လီၤ. TPDCခိၣ်န့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်မၤဆူၣ်ဝဲဒၣ်သဝီမိသ့ၣ်တဖၣ်လၢကသ့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ဘိဒီးသ့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထွဲဖဲတၢ်ကီၢ်ခါဆၢက တီၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဘုအဂီၢ်ဒီးခီဖျိလၢတၢ်စူၤဖးဒိၣ်ဒီးထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယီၤတၢ်ဘိသ့ၣ်တဖၣ်ဟးဂီၤကွဲးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂုၤအဝဲ အံၤအယီၤသဝီမိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ပူၤန့ၢ်က့ၤဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထွဲဆူTPDCသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီမိသ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ကွဲတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိ လၢအသံကွဲးသ့ၣ်တဖၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်ဆၢဖိကီၢ်ဖိအအိၣ်ဒီးဘၣ်ဆၢဘုသးန့ၣ်ဘိတလၢအယီၤပုၤကညီသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်တသ့ဘၣ်.

“တနင်္ဂနွေညါအံလောယသဝီပူဇော်ဟံင်ဃီကိးဖျါဒီးတအိဉ်ဒီးတအိဉ်လါလီၤဘဉ်. တၢ်ဂၢ်န့ၣ်ခိဖျါ လၢသဝီဖိတနီၤတအိဉ်ဒီးကျိၢ်ပနၢ်လၢက မၤစံာ်အဂီၢ်ဒီးတနီၤတအိဉ်ဒီးစံာ်လၢကမၤဝဲအဂီၢ်ဘဉ်. အဝဲသ့ၣ်ဘဉ်ဟးယုဝဲဒၣ်တၢ်မၤလၢတနီၤအဂီၢ်တနီၤအဂီၢ်ဒီးသီးဒီးကအိဉ်မူဘဉ်အ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအအိဉ်ဒီးအစံာ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒၣ်ဒီးထံဒိဉ်ဘၢတၢ်အယိအဝဲသ့ၣ်ဘဉ်တနီၤန့ၣ်လီၤမၤကွၢ်လၢထံကျိၢ်န့ၣ်လီၤ.”
-စိလ- (၉၊ ၅၁နံၣ်), လ- (သိ၊ ၂၀၀၇နံၣ်)

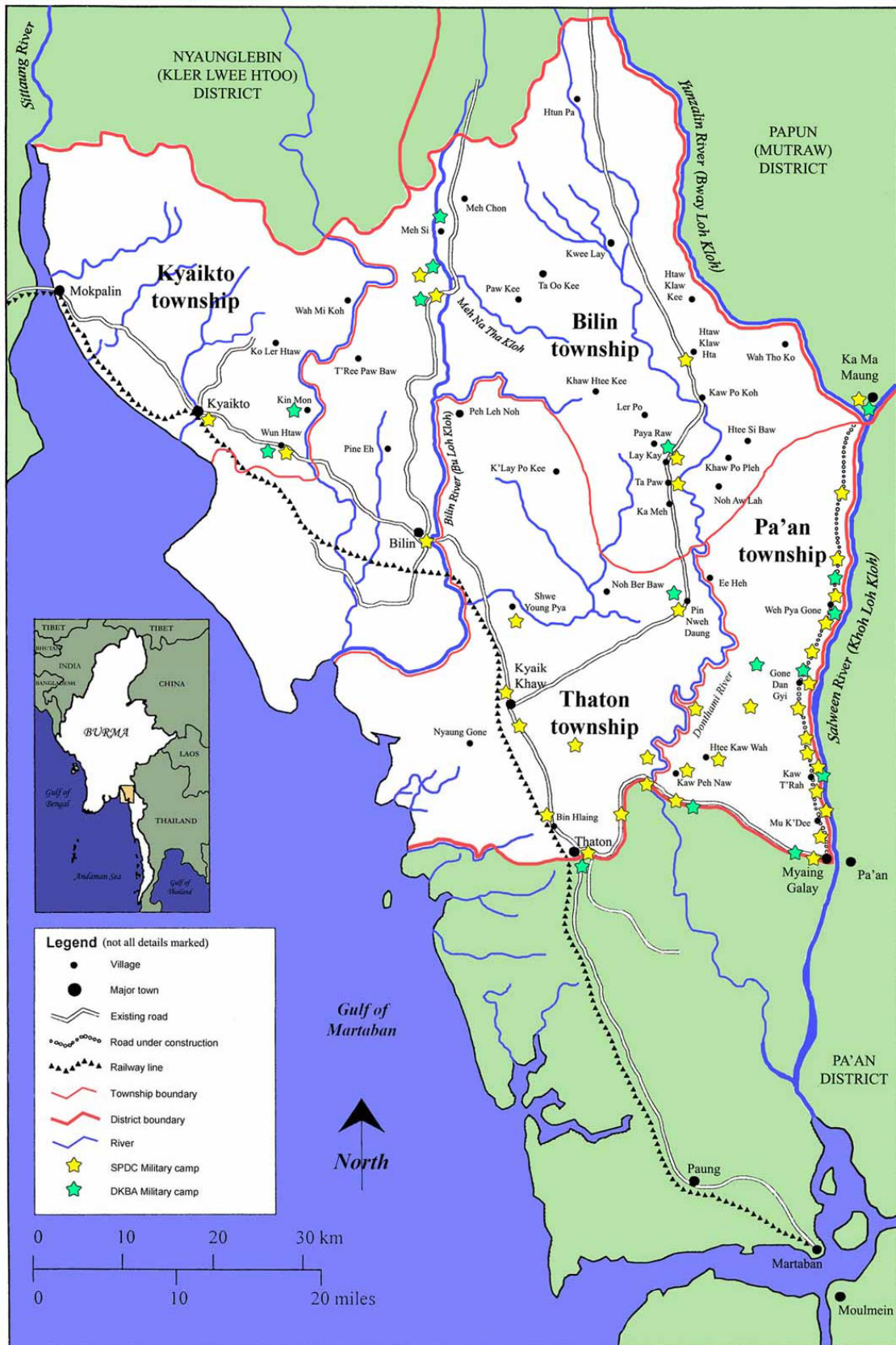
ခိဖျါလၢတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအပူၤတၢ်တတၢ်တနီၤဟဲအိဉ်ထီၣ်သးအယိတၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ. ပယီၤခိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိဉ်ထီၣ်က့ၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ယုက့ၤဘုသးအပူၤလၢန့ၣ်သထူၣ်ပူၤဝဲပုၤမၤစံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ဘုဘုအဘိခံစးလၢစံာ်လီၤတအ့ ကးအဖိခိဉ်ဆူလီၤဟံၣ်ကဝီၤနအဖိခိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အအိဉ်န့ၣ်လီၤ. ဘုသ့ၣ်လၢအဂ့ၤ, ဟံၣ်ခိဉ်ညဉ်လၢအဂ့ၤ ဒီးမူခိဉ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤ တၢ်အိဉ်သးအဖိခိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးဘုဟ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကမဲထီၣ်ဂ့ၤဒီးပုၤမၤစံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘုအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. ခိဖျါလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိ သ့ၣ်တဖၣ်တသၣ်ထီၣ်မဲထီၣ်မူၤနီၤဘဉ်အယိသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘုထဲအဘိ ၃၀-၇၀ လၢစံာ်လီၤတအ့ကးအပူၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢ အအိဉ်လၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရဲၣ် သ့ၣ်တဖၣ်ညိန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘဉ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ်ဘုသးအဘိ ၂၉-၆၇ဘိမျးကယၤလၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဝဲဒၣ်ဘုဟ့ၣ်အ ဖိခိဉ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိဉ်သးသ့ၣ်တဖၣ်နးထီၣ်, ဝဲတၢ်ယုတၢ်ဘူးတၢ်လဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢစံာ်လီၤတအ့ကးအဖိခိဉ်ဒီးတမ့ၢ်လၢ တၢ်ကူးန့ၣ်ဘုလၢစံာ်အဖိခိဉ်ဘဉ်အယိ, ပုၤလၢဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်တကူးဘဉ်ဘုဘဉ် ခိဖျါလၢထံဒိဉ်ဘၢအဝဲသ့ၣ်ဘုဟ့ၣ်မ့ၢ်ပယီၤ ခိဉ်န့ၣ်ဘဉ်မူဘဉ်ဒါလၢအဘဉ်ယးဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢအအိဉ်ဒီးအသန့လၢတၢ်ယုက့ၤဘုလၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အအိဉ်န့ၣ်. သဝီဖိသ့ၣ် တဖၣ်ဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲခိဖျါဘဉ်ဟးယုလီၤစုလၢပုၤလၢအအိဉ်လၢကပူၤဘုသးဒီးဟ့ၣ်က့ၤလၢတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်အပူၤဝဲအဝဲသ့ၣ် တအိဉ်ဒီးဘုလၢကူးဘဉ်ဝဲဘဉ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျါလၢပုၤမၤစံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်အိဉ်တၢ်အိတလၢတလီၤအယိအဝဲသ့ၣ်ဘဉ်ဟးယုပူၤအိဉ်ဘုလၢတၢ်လီၤအဂၤမ့ၢ်တ မ့ၢ်ယုလီၤဆူအသကိးသဝီဖိအဂၤအအိဉ်ဒီးသိးကမၤပဲၤက့ၤအဝဲသ့ၣ်ဟံၣ်ဖိယိတၢ်လိာ်ဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤလၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ် ရဲၣ်အပူၤန့ၣ်ဟုသးတသလိးန့ၣ်လီၤလၢဝဲဒၣ်၅၀၀-၆၀၀ကွးဝဲတၢ်ကီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်ဒီးဝဲတၢ်စုၤလီၤခါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ခိဖျါလၢဘုသး လီၤစုၤအယိအပူၤထီၣ်တုၤလၢတသလိးန့ၣ် ၇၀၀-၈၀၀ ကွးန့ၣ်လီၤ. နီၤလဲၣ်ဂ့ၤကီၢ်ပယီၤအပူၤတၢ်ပုၤဒိဉ်ထီၣ်ခိဖျါလၢခိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်တိခိဉ်ရဲၣ်မဲာ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် လၢတၢ်တတိတလီၤပူၤအယိ တၢ်ပူၤကလံၤသ့ၣ်တဖၣ်တဂၢ်တကျိၤဝဲၤဒၣ်နီတဘျီဘဉ်. ဝဲ၂၀၀၆န့ၣ်, လၢကီၢ်ပယီၤဒိတဘျီအပူၤဘုသးအပူၤ ထီၣ်ကအိဉ်ဝဲဒၣ်၃၀မျးကယၤန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤသိအပူၤ ထီၣ်ခဲဆးဒီးကံသဝဲအပူၤ ထီၣ် ၅၀၀ မျးကယၤဒီးလၢတၢ်ဝဲအံၤအယိဆူမဲာ်ညါတၢ်ပူၤကထီၣ်အါထီၣ်ဒီးသဝီဖိလၢခိဉ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဆဲးကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘဉ်ဒီးတၢ် ပူၤအိဉ်ဘုသးလၢပူၤလၢအပူၤကလံၤဒိဉ်ခိဉ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိကျါတၢ်

ခိဖျါလၢတၢ်ပူၤဒိဉ်ထီၣ်, တၢ်ယုဆူဘုဟ့ၣ်, တၢ်ဂၢ်န့ၣ်ဆူဒီးကီၢ်ပူၤတၢ်ကရၢကရိဒီးပုၤဖိဉ်စုကဝဲၤကရၢတၢ်မၤဆူမၤစိးဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်တ ဖၣ်ဒီးပၤကီၢ်အတၢ်ယုတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤအပူၤဒီးတၢ်ပနံးတၢ်ကၤအပူၤအယိ, ကမျါလၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟးယုဝဲဒၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢတၢ်လီၤလၢမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဘဉ်တၢ်ဘၢအိဉ်ဝဲအလီၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိတနီၤနီၤဟံၣ်တၢ်ကွၢ် အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်သဝီ နီၤဟးယုတၢ်မၤလၢကီၢ်ချၢ, အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်လၢယိကီၢ်, မလ့ၤရါဒီးစုၤကပိၤန့ၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် ပိာ်မုာ်သးစါဒီးပိာ်ခွါသးစါသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘဉ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်လီၤဘုးသးလီၤဘျီခိဖျါလၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယံာ်စုၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကမဲးမၤဟူးဂဲၤဘဉ်လၢအဝဲသ့ၣ်ထံလီၤကီၢ်ပူၤအယိန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရဲၣ်အပူၤန့ၣ်နအဖမၤဆူဝဲဒၣ်ပုၤလၢကဟးယုဖဲးယု မၤဆူထံလီၤကီၢ်ပူၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢကပူၤဝဲဒၣ်တၢ်ဟးယုဖဲးယုမၤလံာ်အုၣ်သးဒီးသိးကဟးထီၣ်ဘဉ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤလၢအဖိးသဲးစးဒီး လဲၤမၤတၢ်လၢကီၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢဘျီလၢစုအဝဲအံၤန့ၣ်အအါဒိဉ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဘူးတၢ်လဲလၢအဂၤအမ့ၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဒီးတၢ် ဖဲးတၢ်မၤလံာ်အုၣ်သးလၢကီၢ်လၢန့ၣ်လဲၤတၢ်ဘျီန့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၢ်, ပယီၤခိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ယုဝဲဒၣ်တၢ်ခိတၢ် သ့ၣ်ဆူပုၤလၢလဲၤမၤ တၢ်လၢကီၢ်ချၢသ့ၣ်တဖၣ်အအိဉ်, ဒီးကျဲအဝဲအံၤအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲဒၣ်သ့ၣ်လၢပုၤလၢအဟးထီၣ်လၢအဖိးသဲးစးခိဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်ပူၤဝဲဒၣ် တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤလံာ်အုၣ်သးလၢ နအဖအအိဉ်န့ၣ်လီၤ. နအဖမၤန့ၣ်စုသ့ၣ်တဖၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢခိဖျါအဝဲသ့ၣ်ဆါဝဲဒၣ်တၢ်ဟးထီၣ်က့ၤ လီၤလံာ်အုၣ်သးလၢပုၤလၢအဟးယုဖဲးယုမၤဆူကီၢ်အဂၤအအိဉ်သန့က့ၤ, ပဒိဉ်မၤယံာ်မၤနီၢ်အသးလၢကဟ့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ဟးယုဖဲး ယုမၤလံာ်အုၣ်သးဆူပုၤလၢကဟးယုမၤတၢ်ဆူကီၢ်ချၢအါအါဂီၢ်ဂီၢ်အအိဉ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢကီၢ်ပယီၤပူၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ဒီးထံရၢကီၢ်သး တၢ်မၤယံးအိဉ်ထီၣ်လၢပုၤလၢကဟးယုမၤတၢ်လၢကီၢ်ဂၤအယိ, လီၤဟံၣ်ကဝီၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟးယုကျဲဒီးပုၤကညိလၢကဆုၤဖျးအဝဲ သ့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဆူကီၢ်ဂၤဒီးသိးကယုဖဲးယုမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢန့ၣ်သထူၣ်ကီၢ်ရဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဝဲတၢ်ယိးအါထီၣ်ခိဖျါလၢ သးပဒိဉ်မၤအါထီၣ်အတၢ်ဆိဉ်သန့ဘဉ်ယးထံဖိကီၢ်ဖိတၢ်ကရၢကရိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဟံးန့ၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဘျီတၢ်ဖိဉ်လၢသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အ အိဉ်ဒီးမၤအာပယုသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ခိဖျါအဝဲသ့ၣ်သးဖိ, ခိဉ်ဖၢၣ်ဘိဒီးပုၤလၢအထီၣ်ပယီၤသးကရၢသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Thaton (Doo Tha Htoo) District

©Karen Human Rights Group (KHRG), 2005

Karen Districts

©Karen Human Rights Group (KHRG), 2005

Scale: 1 cm to 22 km
1 in. to 35 miles